

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 303. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252800217184/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

NOTER

- serede Tryksager, bruges overført om værdiløs Litteratur. – *saakaldte Lovtale*, se S. 111.
- S. 220. *Tertullian* (o. 155–o. 220), Kirkefader. – *Simonides* (556–468 f. Kr.), græsk Digter. – *Newton*, Isaac (1642–1727), engelsk Fysiker og Matematiker, opstillede Bevægelseslærens 3 Grundlove og opdagede den almindelige Tiltrækning, hvorved Bevægelserne i Solsystemet forklaredes. – *Orbis (Sensualium) pictus*, den afbildede Sanseverden, Lærebog af den tjekkiske Pædagog Johan Amos Comenius (1657).
- S. 221. *Hvis ikke etc.*, efter Calpurnius Siculus, *Eclogae* 7, 79. – *Hvis du etc.*, efter Terents, *Eunuchus* 63. – *Toland*, John (1670–1722), engelsk Deist, hævdede, at Gud ikke kan kræve, at vi skal tro noget fornuftsstridigt. I Kraft af Fornuften kan man finde frem til den sande Kristendom og forkaste Kirkens Autoritet. – *Collins*, Anthony (1676–1729), engelsk Deist, angreb Udødelighedstanken. – *Tindal*, Matthew (1653–1713), engelsk Deist. – *Woolston*, Th. (1669–1713), engelsk Deist, tolkede de kristne Mirakler allegorisk, benægtede eller drog dem i Tvivl. – *Moralfilosoffen*, »The moral Philosopher, in a Dialogue between Philateles a Christian Deist and Theophanes a Christian Jewe I–IV (1737–41), af Thomas Morgan (død 1743), som heri reducerede Det gamle Testamente til Myter. – *Hobbes*, Thomas (1588–1679), engelsk Filosof, betragtede Religionen som en Stats sag og angreb Kirkens og Præsteskabets verdslige Magt. – *Spinoza*, Benedikt (1632–77), hollandsk-jødisk Filosof, hævdede, at Gud og Naturen er identiske; han grundlagde Bibelkritikken; se Note til S. 174.
- S. 222. *Cicero*, *Academica* 2, 3, 8. – *Cicero*, *Academica* 2, 3, 9.
- S. 223. *Transsubstantiation*, den Forvandling til Kristi Legeme og Blod, som Brødet og Vinen efter den katolske lære undergaar ved Nadveren. – *Epiktet* (o. 60–140), græsk Filosof, ansaa det for Filosofiens Maal at virke etisk højnende. – *Aristides* (5. Aarb. f. Kr.), attisk Politiker, beromt for sin Retfærdighed. – *manikæisk*, efter den persiske Religionsstifter Mani (3. Aarb.), Manikæismen fremstiller Tilværelsen som en Kamp mellem Lysets og Mørkets Magter.
- S. 224. *Søg ej etc.*, efter Plautus, *Amphitruo* 702.
- S. 225. *Bion*, fejlagtigt for *Bias* (o. 570 f. Kr.), en af de syv Viise. – *længje er etc.*, efter Ovid, *Metamorphoses* 14, 143.
- S. 226. *med himmelvendte etc.*, ikke identificeret Citat. – *naar fra etc.*, ikke identificeret Citat. – *den mosaiske Tro*, den jødiske Religion.
- S. 227. *teokratisk Styreform*, en Statsordning, hvor Gud selv anses som øverste Leder. I det gamle Israel styredes alt efter den af Gud givne Lov. – *Saddukæerne*, Tilhængerne af et jødisk Parti